

Idzie nowe, czyli warto być na czasie!

Tradycyjnie akcja stypendialna charakteryzuje się pewną dynamiką, co oznacza, że ważne sprawy mogą nam umknąć. Stąd krótkie - pierwsze - podsumowanie ostatnich zmian w prawie i tego, co w trakcie piszczy.

Jacek Pakuła 03 listopada 2022

W październiku nigdy nie można było narzekać na nudę. Również i w tym roku. Ale po kolei.

1. Raport GUS pt. Szkolnictwo wyższego i jego finanse w 2021 r.

W ostatnim dniu października br. ukazała się publikacja Głównego Urzędu Statystycznego pt. [Szkolnictwo wyższe i jego finanse w roku 2021 roku](#). Oczywiście najciekawsze są dane dotyczące pomocy materialnej dla studentów. Najciekawsza jest część dotycząca pomocy materialnej dla studentów.

W roku akademickim 2021/22 w uczelniach studiowało 1,218 mln studentów; stypendia otrzymało 172,5 tys. studentów, w tym 65 804 osób otrzymało stypendium socjalne, stypendium rektora - 96 156; stypendium dla osób niepełnosprawnych - 17 471, a zapomóg przyznano 13 762.

Warto zestawić w. liczby z rokiem 2020 ([raport GUS](#)): liczba studentów jest w zasadzie na tym samym poziomie, tj. 1,218 mln, a stypendia otrzymało 180,4 tys. studentów, w tym 79 395. otrzymało stypendium socjalne, stypendium rektora - 94 114; stypendium dla osób niepełnosprawnych - 17 108, a zapomóg przyznano 27 451.

Tych kilka liczb wskazuje, że niezbędne są zmiany w zakresie dostępu do stypendium socjalnego, co w praktyce oznacza, że dotychczas zakreślone widełki (tzw. górny i dolny próg) wymagają przesunięcia i podniesienia. Prosty rachunek matematyczny oznacza, że student, którego rodzice pracują i otrzymują minimalne wynagrodzenie za pracę, nie ma szansy na stypendium socjalne, chociaż faktycznie znajduje się w trudnej sytuacji materialnej.

Warto pochylić się również nad wykorzystaniem funduszu stypendialnego dla studentów. GUS za rok 2020 podaje, że stypendium socjalne w stosunku rocznym wynosiło średnio 8 094,90 zł; stypendium rektora - 6 766,70 zł; stypendium dla osób niepełnosprawnych - 5 635,10 zł, a średnia kwota zapomoga wyniosła 1 315,60 zł. Dla roku 2021 - z uwagi na spadek liczby studentów otrzymujących stypendium socjalne - oczywisty był wzrost kwot poszczególnych świadczeń i tak: dla stypendium socjalnego jest to kwota 9 614,60 zł; dla stypendium rektora - 6 917,90 zł; dla stypendium dla osób niepełnosprawnych - 6 381,50, a średnia kwota zapomogi wyniosła 1 639,30 zł.

Co nam przyniesie 2022 rok?

Zapewne spadek liczby stypendiów socjalnych, utrzymanie liczby stypendiów rektora i wzrost liczby zapomóg. Należy spodziewać się również wzrostu stawek stypendialnych dla stypendium socjalnego i stypendium dla osób niepełnosprawnych oraz, co oczywiste, wyższych kwot zapomóg. Reforma wisi w powietrzu!

2. Przedłużenie stanu zagrożenia epidemicznego do dnia 31 grudnia 2022 r.

Z dniem 31 października 2022 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 października 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego ([Dz. U. z 2022 r., poz. 2221](#)).

Oznacza to, że automatycznie przedłużone zostały orzeczenia dot. niepełnosprawności, zgodnie z art. 15h i art. 15zc ustawy z

dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). W praktyce przyznając stypendium dla osób niepełnosprawnych, można bez kłopotu przyznawać je aktualnie na semestr zimowy. W przypadku świadczeń przyznawanych na rok akademicki (9 lub 10 miesięcy) warto w decyzji zawrzeć pouczenie, że w przypadku odwołania stanu zagrożenia epidemicznego organ z urzędu będzie weryfikować uprawnienie do tego stypendium na podstawie przedłożonych orzeczeń. Liczba "przetkniętych" orzeczeń jest niewielka, bowiem znaczna część studentów niepełnosprawnych poradziła sobie i uzyskała nowe dokumenty. Pozostaje więc zachęcać tych ostatnich studentów do uzyskania niezbędnych orzeczeń.

3. Znamy pierwsze uzasadnienie do wyroku w sprawie wykładni art. 93 PSWiN.

Trafiło na WSA w Łodzi, który wyrokiem z dnia 5 października 2022 r., sygn. III SA/Łd 414/22 uchylił zaskarżoną decyzję Odwoławczej Komisji Stypendialno-Socjalnej Studentów oraz poprzedzającą ją decyzję Uczelnianej Komisji Stypendialno-Socjalnej Studentów.

To pierwszy wyrok dotyczący wykładni art. 93 PSWiN w nowym brzmieniu, nadanym ustawą z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2232).

Krótkie omówienie wraz z wyrokiem WSA można znaleźć [tutaj](#).

W ocenie WSA po pierwsze: sześciolatek i okres 12 semestrów należy odnosić do okresu, w którym student spełnia przesłanki otrzymania pomocy finansowej określonej w ustawie i jednocześnie jest beneficjentem takiej pomocy. Po drugie, w ocenie WSA, organy administracji obliczając okres pobierania przez skarżącego stypendium, winny były uwzględnić okres pobierania tego świadczenia na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Niewątpliwie nowelizacja polegająca na zastąpieniu tzw. 6 lat 12 semestrami nie była potrzebna. W praktyce będzie oznaczać chaos w dostępie do pomocy materialnej, najczęściej uderzając w studentów ubiegających się o stypendium rektora, a więc tych, którzy ciężko pracowali w ostatnim roku.

4. WSA o dokumentowaniu utraty, przeliczaniu dochodu uzyskanego i tzw. dochodach zerowych.

Skoro orzecznictwo, to warto przypomnieć jeszcze jeden wyrok, również [WSA w Łodzi z dnia 8 września 2022 r.](#) Nie odbierając P.T. Czytelnikom przyjemności z lektury ww. orzeczenia, warto wskazać na trzy kwestie. Po pierwsze, WSA przypomniał, że student ma obowiązek przedstawienia dokumentów ilustrujących sytuację materialną, w tym również dokumentów potwierdzających utratę dochodu. Nie może być ona dorozumiana.

Po drugie, WSA przypomniał, że dochód uzyskany, w wyniku podjęcia zatrudnienia w październiku, gdy rozpoczyna się okres stypendialny, powinien być uwzględniony i decyzja stypendialna, najczęściej wydawana w listopadzie powinna również swoim zakresem obejmować ten fakt. Co w praktyce oznacza np. odmowę przyznania stypendium od listopada.

Po trzecie, student ubiegający się o przyznanie stypendium socjalnego musi wykazać, że znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. W skrócie - student nie przedstawił zaświadczenia opisującego sytuację dochodową i majątkową, ani też, na wezwanie organu, nie udzielił wyjaśnień, które pozwoliłyby organowi na ocenę jego rzeczywistej sytuacji materialnej. Prawdopodobnie więc organ uznał, że przedstawione przez studenta dokumenty nie ilustrują rzeczywistej sytuacji majątkowej jej rodziny. W tym stanie rzeczy zasadnie organ nie dał wiary stwierdzeniu studenta, że dotychczas utrzymywał się ze środków zgromadzonych po ślubie.

To kolejny wyrok dotyczący tzw. dochodów zerowych i wyraźnie wskazujący, że w postępowaniu w przedmiocie przyznania stypendium socjalnego wcale nie chodzi o dopasowanie dochodów, ale o faktycznie trudną sytuację materialną.

5. Top problemy październikowych szkoleń.

W październiku udało się zorganizować 13 webinarów. Były to szkolenia otwarte, w których brali udział przedstawiciele różnych uczelni, a także zamknięte, zamawiane przez wybrane szkoły wyższe. Najczęściej pytania koncentrowały się wokół następujących tematów:

- **pomoc dla studentów - obywateli Ukrainy.** W mojej ocenie oświadczenie, o którym mowa w art. 41 ust. 11 ustawy z dnia 12

marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, nie jest wyłącznym i wystarczającym dokumentem do przyznania stypendium socjalnego, ale pozwala nam ocenić, jakie dokumenty są potrzebne. Nie wyłączono z resztą w stosunku do tych studentów obowiązywania art. 88 ust. 4-5 PSWiN.

- **dochody zerowe i opiekun faktyczny studenta.** Uczelnie coraz dokładniej analizują wnioski studentów wykazujących dochód 0-600 zł. Nie sposób uznać za wystarczające tłumaczenia studentów, że pomagają im siostra albo ojczym. Wyrok NSA z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. III OSK 1360/21 ([krótkie omówienie](#)) oznacza poważną zmianę w rozumieniu pojęcia opiekuna faktycznego studenta.
- **wykładnia art. 93 PSWiN.** Nowelizacja ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 2232), zgodnie z przewidywaniami, nie rozwiązała zasadniczego sporu, czy chodzi o studiowanie, czy pobieranie. Stare problemy ciągle aktualne - doszły również nowe wyzwania.

6. Za nami Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Obsługa prawna uczelni.

W Toruniu w dniach 24-26 października 2022 r. miała miejsce [Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Obsługa prawna uczelni](#). Wzięło w niej udział 65 uczestników reprezentujących uczelnie z całej Polski. Pierwsza edycja, więc program uwzględnił różne doświadczenie osób odpowiedzialnych za tytułową obsługę prawną. Poszczególne panele poświęcone były takim zagadnieniom, jak: rola profesjonalnego pełnomocnika przed sądem administracyjnym; specyfika funkcjonowania obsługi prawnej w uczelni; akademickie prawo pracy; odpowiedzialność dyscyplinarna. sprawy studenckie, w tym pomoc materialna dla studentów. Krótkie podsumowanie [tutaj](#).